

Een kijkje in den vreemde

Niets is zo leuk als een kijkje nemen in een wereld die je nog niet kent. Die anders is dan de jouwe. Ver weg of net om de hoek, dat maakt eigenlijk niet zo veel uit. Het gaat om het even mogen gluren, om iets te mogen zien wat je nog niet kent of wat je niet verwachtte. Zo verheug ik mij, bij elke reis die ik maak, op wat ik allemaal ga zien en meemaken. Het allermooiste daarvan is dat wat je eenmaal gezien hebt ook een beetje van jou wordt. Het is een deel van je ervaring, iets waarvan je weet dat het er is. Zo wordt de wereld waarin je leeft steeds groter en gevarieerder. Ik ervaar dat als hoopvol en ik word er blij van. Grappig is ook dat, als je iets eenmaal gezien hebt, je het vaker tegenkomt: het feestje van de herkenning. Daarom kan het gebeuren dat je soms heel ver weg moet gaan om iets te zien dat hier al voor je neus lag.

Zo moest ik naar Dubai om te ontdekken dat de tijdsgeest (of is het de crisis?) iets bijzonders met ons doet. In Dubai kun je geen gesprek voeren of de crisis komt aan de orde. In de media wordt er echter met geen woord over gerept. In Nederland ervaar ik dat omgekeerd: de media staan er vol van, maar in het dagelijks leven gaat het er zelden over. Tijdens mijn verblijf heb ik dan ook van alles over de huidige tijd en de crisis gehoord. En het bijzondere daarbij was, dat die gesprekken bijna allemaal over hoop gingen. Over wat nu allemaal mogelijk wordt, over hoe de wereld er beter van kan worden, over de kans om van de lelijke trekjes van onze samenleving af te komen. Om er nu eens echt iets moois van te maken.

Terug thuis viel me diezelfde hoop opeens ook op. Hoe meer ik er op let, hoe vaker ik zie dat mensen en organisaties initiatieven nemen dankzij de crisis, of geïnspireerd door de crisis. Als reactie op de crisis ontstaat het verlangen om dingen anders te doen, te veranderen. Het is net alsof we onze kans schoon zien om weer verantwoording te nemen voor de wereld waarin wij leven. Soms groots en meeslepend, maar veel vaker klein en dichtbij en gedreven door persoonlijke betrokkenheid. Ik zie werknemers nadenken over belonen. Ik hoor hen discussiëren over zin en onzin van (hun eigen) bonussen. Collega's mailen mij over initiatieven rond thema's als complementair geld en ethisch ondernemerschap. Het lijkt alsof we opeens de vrijheid voelen om zelf toe te voegen aan ons economisch systeem. Alsof het weer meer van ons wordt en we er weer deel van willen zijn.

En al die verhalen geven mij hetzelfde gevoel alsof ik even in die andere wereld mag kijken. Alsof ik door het kijkoogje in de voordeur kijk en zie dat de wereld buiten helemaal anders is dan ik tot nu toe aannam. Alsof ik elke keer weer iets anders kan aantreffen. Heerlijk lijkt het me om dan de voordeur open te doen en naar buiten te stappen en midden in al die variatie te gaan staan. Zou de huidige onrust mogelijk een opening bieden voor een soort van economische bevrijding? Naar een samenleving waarin we op heel veel manieren kunnen ondernemen. Met en zonder geld, kleinschalig en grootschalig, gedreven vanuit idealen en gedreven vanuit winst, bijdragend aan individuele behoeften en aan die van de gemeenschap. Vanuit ondernemerschap en vanuit idealisme, als werknemers, werkgevers en als vrije spelers.

Zo'n open samenleving, met al die variatie, sociaal, spiritueel en economisch vraagt wel om een stevig innerlijk kompas. Immers elke keuze begint dan bij het individu. Waar wil ik leven, bij welke groep wil ik horen, waar en hoe wil ik werken en waar geloof ik in? Kortom wie ben ik en waar wil ik staan en aan bijdragen is dan de basis van ieders bestaan. Het kunstwerk van dit jaar illustreert die wereld waarin wij onze weg mogen vinden. Een open wereld met veel variatie, veel betekenissen, veel kleur en mogelijkheden, weergegeven op een plattegrond waarop ieder een eigen route kan uitstippelen. Dankzij al die kijkjes in den vreemde zijn al heel veel routes mogelijk.

Godelieve Spaas